

VACARISSES

balcó de Montserrat
edició digital

Per una comunitat de fe i amor, oberta a tots, acollidora i fraternal

FESTA MAJOR'22

AJUNTAMENT
DE VACARISSES

SUMARI

Pòrtic	3
L'Evangeli pam a pam	4
El racó de la cuina	6
Campanades	7
Pensaments caçats al vol	11
Dites populars	12
Racó de la poesia	13
Vacarisses, balcó de Montserrat	14
Des de Viladecavalls	20
Dels diaris	22
Racó de contes i llegendes	26
Col·laboracions	30

Vacarisses, balcó de Montserrat

Edita: Parròquia de Vacarisses

Redacció i Administració:

Plaça de l'Església, 15 - 📞 0034938359102

08233 Vacarisses (Catalunya)

vacarissesbalcomontserrat@gmail.com

<http://issuu.com/search?q=balcomontserrat>

Director: Sebastià Codina

Redacció, Coordinació i Maquetació:

Jordi Badia, Josep Graells,

Jaume Pintó i Josep Torras

Dipòsit Legal: B 9241-2014
(de la versió digital)

Foto de la capçalera de la portada: Isabel Roumens

ESGLÉSIA DE VACARISSES

HORARI DE MISSES

Dissabtes: 8,00 del vespre
Diumenges. 2/4 d'11 del matí

La revista "Vacarisses, balcó de Montserrat" i en particular la Direcció i l'equip de redacció, coordinació i maquetació, no es fan responsables del contingut dels articles dels seus col·laboradors.

ANEU A LA WEB

ENVIEU-NOS UN CORREU

Presentació de l'acte. D'esquerra a dreta: Joan Pérez Ventayol, Òscar Masó Garcia i Martí Puig Cabeza / Foto: Albert Masó Garcia

S'inaugura el Visor Virtual de Llibres de Registre d'Escalada Històrics de Sant Llorenç del Munt i l'Obac del Centre Excursionista de Terrassa (CET)

El passat 16 de juny de 2022 es va presentar al CET, dins una Sala Àngel Casanovas plena, aquesta nova eina considerada pionera al món, i que ens permet endinsar-nos en els orígens de l'escalada a Catalunya, tot llegint les impressions i signatures dels seus històrics protagonistes deixades als cims i vies d'escalada de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, abarçant des de la dècada dels anys vint fins als anys setanta del segle passat. Es tracta d'un visor virtual gairebé únic al món per la seva concepció i contingut, que es pot consultar a través d'internet a la mateixa web del CET, i que de forma geolocalitzada, que vol dir localitzable damunt d'un mapa, permet navegar per les agulles rocoses d'aquest massís tot consultant els llibres de registre que varen romandre en els seus cims a partir de 1926, i que foren curosament recollits i conservats a l'Arxiu-Biblioteca d'aquest centre. Aquests registres foren col·locats durant diverses campanyes en els punts culminants de les agulles més representatives del massís com el Cavall Bernat o Burret, l'Esquirol (que no s'ha conservat), la Cova del Drac, la Castellassa de can Torras, l'agulla Petita de les Fogueroses, el Cavall Bernat de la Vall, l'agulla Gran de Matarrodona o de la Germanor, etc, essent unes accions dutes a terme pel CET i a través de les seves seccions com la d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya, convertint-se a dia d'avui en una veritable font de riquesa històrica i documental de l'escalada a casa nostra, no debades aquest massís fou un dels bressols de l'escalada a Catalunya, i per tant en aquella època la flor i nata dels pioners d'aquest esport ascendien assíduament les agulles esmentades, així com també les de Montserrat i el Sot del Bac, principalment.

COL·LABORACIONS

Hi apareixen signatures de noms històrics, il·lustres i de renom pioner com la de Ramon de Semir, Àngel Bàrbara, Horaci Montblanc, Noel Llopis i Lladó, Francesc Homedes, Josep Tintoré, Josep Abelló, Isidre Suana, Josep Boix, Àngel Graner, Ricard Mampel, Jaume Tiana, Núria de Quadras, Andreu Xandri, Albert Casanellas, Josep M. Torras, Josep Barberà, Jordi Panyella, Ernest Mallafré, Paquita Bernad, Albert Escolà, Carme Romeu, Raimon Estrems, Joan Camp, Josep Alaix, Josep Galícia, Josep Castell, Jaume Caselles, Joan Panyella, Agustí Ventura, Jaume Vendrell, Enric Comellas, Vicenç Barbé, F. Farrés, Jordi Casasayas, etc... i paral·lelament hi ha una inacabable llista d'entitats de totes les èpoques, de costums socials i culturals, proclames polítics del moment, etc... Com és habitual, aquest tipus de dades escrites en sang calenta pels seus protagonistes, estant en plena acció, aporten una informació genuïna i a voltes única que no existeix en cap altre document muntanyenc.

Centre Excursionista de Terrassa

Visors digitals al món

P.N. Grand Teton

C.E. Terrassa

CAI Salerno

Palatinat

DAV OëAV

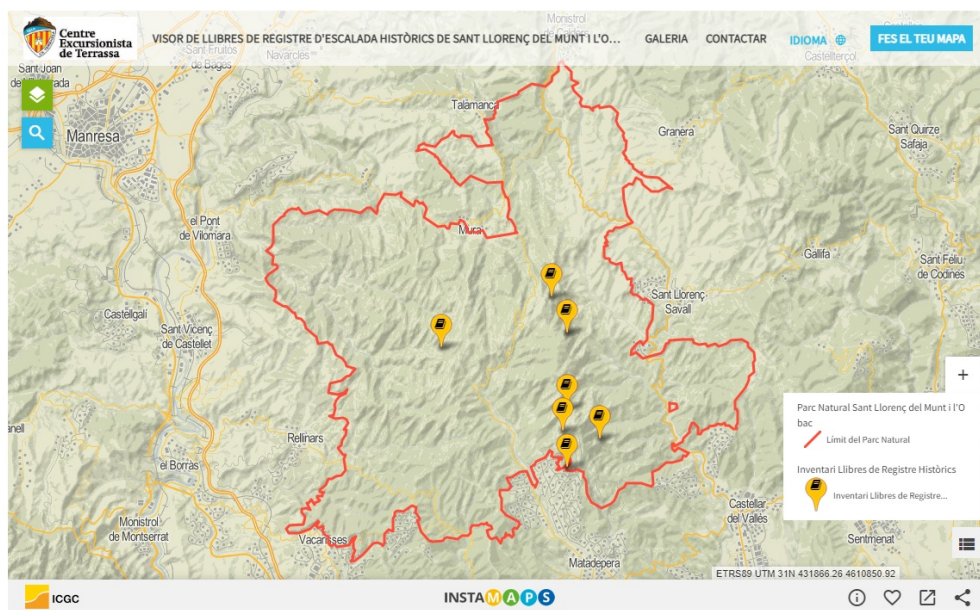
Adelaide Bushwalkers

Compendi aproximat de visors virtuals de llibres de registre al món. El del CET és el més complet que inclou geolocalització. Altres són el del Grand Teton National Park (EEUU), Adelaide Bushwalkers (Austràlia), Club Alpí Alemany i Austríac, Club Alpí Italià de Salerno, grup d'escaladors del Palatinat (Alemanya). Autor: Òscar Masó Garcia.

Els parlaments

La presentació del visor la va encetar el terrassenc Joan Pérez Ventayol, doctor en Història Contemporània, director de l'Escola d'Arxivística i Gestió de Documents de la UAB i ex-responsable de la Biblioteca-Arxiu del CET. El Joan va ser l'impulsor de la iniciativa, que fou gestada durant el mandat del CET de l'Àngel Casanovas Crespo, qui va donar l'aval necessari per iniciar-ne la seva materialització. Va parlar del paper clau que exerceixen les biblioteques però sobretot els arxius de les institucions i entitats sobre el llegat històric i documental que custodien, fent èmfasi en valorar-los i potenciar-los, ara més que mai, sense donar l'esquena a la revolució digital, "ja que si no hi fossin no coneixeríem el passat, no ens podríem projectar en el futur i seríem uns complets ignorants", mostrant l'exemple dels llibres de registre d'escalada que el CET ha sabut preservar. Després va descriure com li va sorgir la idea de recuperar i treure a la llum pública aquests registres ja que, segons un dels ponents, Martí Puig, "allò que no se sap que existeix és com si realment no existís". Aquesta idea li va ser motivada l'any 2006 per la reacció que el següent ponent, l'Òscar Masó Garcia, va tenir en descobrir aquests registres custodiats pel CET durant la recerca que estava fent mentre escrivia el llibre "Descobrint la Castellassa de can Torras i els seus voltants", i la consegüent revalorització que es va donar a aquest fons gairebé inèdit fins aleshores. Va decidir d'iniciar la tasca amb la curiosa digitalització dels llibres més antics, endegada per la Secció de Fotografia del centre, principalment de la mà de Jordi Albareda, i després va prosseguir en la figura del Martí Puig, quan aquest va rellevar en Joan Pérez en el càrrec de bibliotecari i arxiver i es va proposar de culminar la idea amb el brillant colofó de fer-la consultable geolocalitzadament.

Visor: El mapa d'accés als Punts de Registre. C.E. Terrassa.

COL·LABORACIONS

El següent parlament va venir de la mà de qui subscriu aquestes ratlles. Cal dir que soc enginyer tècnic, escriptor i muntanyenc, i tinc una visió a nivell mundial sobre l'estudi dels llibres de registre dels cims de les muntanyes, a causa d'haver-hi dedicat diversos articles i d'haver escrit el llibre “*Libros de Cima*” (Desnivel, 2018), després de 3 anys investigant sobre la matèria junt amb la col·laboració del meu germà Albert, que serviren per fer-ne una fotografia a nivell mundial i plasmar-la en aquesta obra, que ha acabat esdevenint un referent en aquest tema.

CODI_LLIBRE	DATA_INICI	DATA_FINAL	INICIATIVA	APORTACIÓ	CUSTÒDIA	DIGITALITZACIÓ	CONTACTE	CONSULTA_EL_LLIBRE
01	19/12/1926	29/03/1931	Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya del CET	Desconeguda	Centre Excursionista de Terrassa	Centre Excursionista de Terrassa	biblioteca.arxiu.cet@gmail.com	https://tuit.cat/mum53
02	25/03/1934	14/12/1937	Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya del CET	Desconeguda	Centre Excursionista de Terrassa	Centre Excursionista de Terrassa	biblioteca.arxiu.cet@gmail.com	https://tuit.cat/pAb4h

3) DADES HISTÒRIQUES DEL PUNT DE REGISTRE I/O DELS LLIBRES DE REGISTRE

Dades històriques del Punt de Registre i/o dels Llibres de Registre associats

CODI_PDR/LLDR	DADES HISTÒRIQUES	DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA (ENLLAÇOS)
PDR000001_01	En Francesc Gorina deixa anotat al seu diari que, el dia 15 de setembre de 1890, es col·loca una bandera dalt el cim del Cavall Bernat costejada per un veí de Sabadell, en substitució d'una anterior, costejada pels germans Pere i Jeroni Padrós, col·locada el 16 d'agost i que estava en mal estat a causa del vent. (referència aportada per en David Hernández). Per altra banda, en Lluís Hernández, al seu blog trailsantllorenç , apunta que el protagonista de l'ascensió era un pastor de Can Ferrers, al que anomenaven Puja-Turons. Ara bé, la primera ascensió del Cavall Bernat amb objectius únicament esportius, és l'efectuada per en Ramon Soler i Lluich, l'Antoni Cot, ambdós de l'Associació Excursionista Avant, i en Frederic Segué i Autonell del Centre Excursionista de Terrassa.	http://trailsantllorenç.blogspot.com/2011/01/cavall-bernat-801-m.html#y1xh4sIP2Uk
PDR000001_01_02	La campanya de posar llibres de registre als cims de la muntanya de Sant Llorenç del Munt, per part de membres de la Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya, que en Rafael Roig i Oller fa esment al llibre de registre (LLDR000001_01_02_08.jpg), queda recollida a les pàgines del número 91 de l'ARXIV del CET, corresponent al setembre-octubre de l'any 1934.	- ARXIV DEL CET Nº 91 ANY XVI SEGONA ÈPOCA - SETEMBRE - OCTUBRE de 1934

VISOR DE LLIBRES DE REGISTRE HISTÒRICS DEL CET – BIBLIOTECA I ARXIU

FITXA PUNT DE REGISTRE - LLIBRES REGISTRE HISTÒRICS - PDR000001_01

4) SOBRE LES FOTOGRAFIES HISTÒRIQUES DEL PUNT DE REGISTRE

Dades històriques sobre l'autoria de la fotografia

FOTOGRAFIA	DATA	AUTORIA	DESCRIPCIÓ	PROCEDÈNCIA
	18/06/1911	Desconeguda	La fotografia es correspon a l'ascensió efectuada per en Ramon Soler i l'Antoni Cot de l'Associació Excursionista Avant i en Frederic Segué i Autonell del Centre Excursionista de Terrassa.	Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista de Terrassa.

Visor: Exemple de la fitxa del Punt de Registre del Burret. C.E. Terrassa.

A l'inici vaig explicar que aquests registres com a tals sorgiren l'any 1857, quan el pirineista francès Toussaint Lézat va tenir la iniciativa de col·locar un llibret dalt de l'Aneto, i de com ha evolucionat aquesta tradició fins arribar als nostres dies. Després vaig descriure com degueren aparèixer els registres del CET, segurament imitant els que ja existien als cims pirinencs posats en aquella època pels francesos i pels membres del C.E. de Catalunya, entre d'altres. D'aquesta forma, el CET va trobar en els cims verges de les agulles de Sant Llorenç l'escenari ideal per fer-hi les seves pròpies campanyes de col·locació de registres. Una dedicació i constància dignes de la màxima lloança que el darrer ponent, en Martí Puig i Cabeza, es va encarregar d'exaltar tot

COL·LABORACIONS

explicant amb detall com es va dur a terme el visor virtual. La seva passió de muntanyenc i la seva professió de geògraf, sumades a l'actual càrrec de bibliotecari i arxiver del CET, el varen encaminar a gestar la consulta geolocalitzada dels registres que havien estat digitalitzats prèviament, treballant incansablement per aconseguir el suport i les plataformes que ho han acabat fent possible, a més de confeccionar les acurades i riquíssimes fitxes que encapçalen cadascun dels Punts de Registre, curulles de referències bibliogràfiques, fotogràfiques i geogràfiques. Aquests Punts de Registre són, en paraules del propi Martí Puig, un “indret geogràfic (i per tant georeferenciable) on s’hi dipositen un o una sèrie de llibres de registre pertanyents al mateix indret i que cobreixen una escala de temps seqüencial. En un indret hi pot haver més d’un Punt de Registre (per exemple, al cim d’una agulla, en una reunió d’una via d’escalada,...), i el Punt de Registre no ha de perquè ser un cim, roca, agulla o reunió. Pot ser un bar on hi freqüenten els escaladors i escaladores (llibre de “piades”).”

Visor: Exemple de signatures d'un dels llibres de la Cova del Drac, amb alguns dels seus protagonistes de l'època (anys trenta del segle passat). C.E. Terrassa.

COL·LABORACIONS

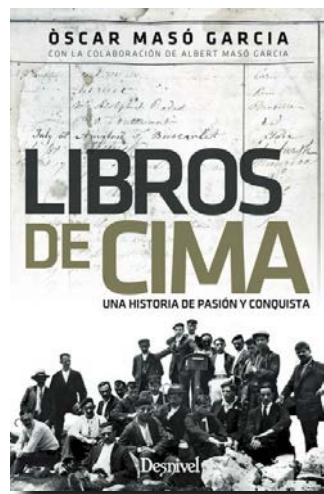
La vetllada va finalitzar amb una pregunta realitzada per Ricard Darder, ferm escalador veterà assistent a l'acte: "teniu alguna pensada de quina cosa fer amb la petita informació dels potets de registre de les roques que pugui haver a Sant Llorenç actualment, alguna sistematització sobre això?". Martí Puig va respondre en primera instància argumentant que l'Arxiu-Biblioteca del CET té previst anar ampliant la cobertura del visor, no només per Sant Llorenç, i en la mesura que es pugui s'aniran custodiant tots aquells registres que puguin anar ampliant el fons amb aportacions particulars. Després, qui subscriu aquest article va ampliar la resposta prenent un to ètic i reflexiu: quan hom troba un llibre de registre dalt d'un cim és lliure de decidir què n'ha de fer, sobretot si se'l troba en un estat deteriorat per l'òbvia climatologia extrema que impera a la muntanya. Hi ha qui està a favor de deixar que es podreixi allà dalt, com si fos el seu destí final, o bé hi ha qui opta per recollir-lo i cedir-lo a una entitat (com podria ser l'arxiu-biblioteca del CET), per a que ho custodïi i pugui ser consultat per les noves generacions, que puguin conèixer la petja dels seus antecessors. Hi ha qui creu que un llibre de registre en un cimall evita mals majors, com el de contaminar-lo i embrutar-lo amb signatures i gravats espedrigats pels voltants. A banda d'això, es pot reflexionar sobre les paraules d'Enea Fiorentini, alpinista italià expert en llibres de registre de cims, quan es refereix a "algú que pren la decisió d'escriure quelcom en el llibre d'un cim, el qual està obert a la lliure lectura de tots aquells que aconseguen arribar a ell, no s'hauria de considerar un document sotmès a normes de privacitat". Amb aquest criteri es podria dir que hom es fa autorresponsable del que continguin els seus escrits, assumint que passen a ser de domini públic.

Visor: Acudits de l'escalador sabadellenc del TIM Josep Galícia Marcet, apareguts en diversos registres. C.E. Terrassa.

Ara que el visor ja és una realitat, em plau adjuntar a continuació el comentari que vaig escriure a “*Libros de cima*” fent-ne al·lusió, justament quan llavors encara era un projecte en construcció:

“Podem imaginar en un futur no molt llunyà la possibilitat de poder donar veu, amb tan sols un clic, als milers i milers de dades, idees i sentiments plasmats durant quasi un segle allà dalt de les muntanyes. Temps al temps!”

Dades sobre el visor:

El visor es troba en el següent enllaç:

<https://ce-terrassa.cat/visor-de-llibres-de-registre-historics/>

Quan hi entrem apareix una interessant introducció sobre els orígens de l'escalada al CET i a Sant Llorenç del Munt i l'Obac, junt amb l'origen dels llibres de registre i les claus del visor virtual: “La divulgació dels continguts dels llibres de registre a través d'un visor cartogràfic és innovador en la seva concepció, i parteix de la voluntat de mantenir la consulta dels llibres des de la ubicació geogràfica on van ser dipositats i emplenats, encara que sigui de manera virtual.

Està preparat per créixer en continguts i àmbit geogràfic.

Per al disseny del visor s'ha emprat la tecnologia Instamaps de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, on s'hi poden consultar els Punts de Registre amb llibres de registre d'escalada històrics, i accedir a la seva fitxa que permet accedir a la seva consulta.

Per a l'emmagatzematge de les fitxes associades als Punts de Registre com a les imatges de cada un dels llibres s'han emprat les funcionalitats de l'Hemeroteca del Catàleg Col·lectiu de Biblioteques Excursionistes de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), del qual la Biblioteca i arxiu del Centre Excursionista de Terrassa en forma part.

La publicació dels llibres de registre històrics té una finalitat únicament de divulgació i està pensada per fer arribar aquests extraordinaris continguts a qualsevol persona interessada en el fet excursionista, i en la història de l'escalada en particular, i no té per objectiu obtenir cap mena de contraprestació econòmica.”

I a mode de cloenda s'adjunten, com a tall d'exemple, uns inspirats escrits inclosos en aquests llibres de registre del visor. El primer, aparegut al segon llibre del Burret, datat de l'1 de novembre de 1935 i escrit per un soci del Centre Excursionista del Vallès, diu: "En assolir avui el Cavall Bernat, hem experimentat novament la interna emoció que produeix escalar tots aquests monòlits i cimals d'aquest majestuós Sant Llorenç. I val a dir que les escalades d'aquesta muntanya, si bé són curtes, poden conceptuar-se de primer ordre, puig crec que després d'haver-t'hi familiaritzat es poden aventurar aquella sèrie d'ascensions pel Pirineu amb la més franca probabilitat d'èxit."

El segon text, del llibre de 1927 de la Castellassa de can Torras, escrit el 8 de maig de 1932 per Jaume Tria, soci del CET, resa: "Els cims ens atreuen, perquè tenen una expressió de llibertat [...] i és per això que nosaltres no resistim el desig de remuntar-nos per l'emoció d'una escalada, moments que forgen els esperits per a les grans lluites de la vida".

Text: *Òscar Masó Garcia*, amb diversos fragments de difusió del CET

Fotografia: *Albert Masó Garcia*

Bibliografia

- *Anàlisi històrica del paper exercit pel massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac en els orígens de l'escalada a Catalunya arran del centenari de la primera ascensió oficial al Cavall Bernat de Sant Llorenç*, d'Albert i Òscar Masó Garcia, publicat a la VIII Trobada d'Estudiosos del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, 2014, p.118 a la 128.
- *Descobrint la Castellassa de can Torras i els seus voltants*, d'Òscar Masó Garcia, 2008, Farell editors.
- *El fons documental del Centre Excursionista de Terrassa (1912-2005)*, de Joan Pérez Ventayol i Enric Sanllehí i Bitrià, revista Terme núm. 23, 2008, p.55 a la 59.
- *Els llibres de registre dels cims de les agulles i roques de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Un valuós llegat històric que cal preservar*, d'Albert i Òscar Masó Garcia, publicat a la IX Trobada d'Estudiosos del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, 2017, p.193 a la 218.
- *Libros de cima. Una historia de pasión y conquista*, d'Òscar Masó Garcia amb la col·laboració d'Albert Masó Garcia, ed. Desnivel, 2018.

